

AO 3 juni 2003

De heer Van Haersma Buma (CDA): Er is veel te zeggen over de agenda van de JBZ-Raad van 5 en 6 juni aanstaande, maar ik richt mij voornamelijk op B-punt 6, het beheer van de buitengrenzen. Over de andere onderwerpen, met name de asielverdragen, is in het verleden al het nodige gezegd. Het is van belang, zoals de minister ook onder B-punt 5 schrijft, dat Nederland aan een compromis wil meewerken. Ik hoop heel sterk dat er bij de eerstvolgende JBZ-Raad eind deze week eindelijk knopen kunnen worden doorgesneden, want wij moeten daarmee aan het werk. Is wat betreft de buitengrenzen duidelijk wat Europees en wat niet-Europees wordt? Het is heel mooi dat er een gemeenschappelijke opleiding komt en dat de hoofden bij elkaar gaan zitten, maar komen er bijvoorbeeld ook gemeenschappelijke operationele eenheden? Kunnen landen die moeite hebben met het invullen en de bemanning van grenscontrole, daarbij door andere landen worden gesteund? Hoe gaat dat precies in zijn werk en hoe zit het met de bevoegdheden in de verschillende landen?

De heer Wolfsen (PvdA): Ik wil voorts nog iets kwijt over opvang in de regio. Wij hebben zowel het Engelse als het Nederlandse plan gelezen. Ik moet zeggen dat wij het Nederlandse plan op zich een goed idee en een goede eerste aanzet tot discussie vinden. Wij zien geen onmiddellijke noodzaak voor opvang in de regio. Met name de rechtsbescherming moet goed zijn geregeld en internationale juridische obstakels moeten opgeruimd worden. Graag zouden wij een reactie van de ministers krijgen op de brief van Vluchtelingenwerk en de commissie-Meijers. Dat is waarschijnlijk een goede opmaat voor een debat, maar daar moeten wij een volgende keer wat uitvoeriger over spreken. Wij lazen vanmorgen in de Volkskrant dat de heer Veenkamp, een hoge ambtenaar op het ministerie van Justitie, het Engelse voorstel omarmt. Wat is het huidige Nederlandse standpunt en wat vindt de Europese Commissie?

Mw Halsema (GroenLinks): Het volgende onderwerp dat ik noem is het plan-Blair, met andere woorden het plan "houd de vreemdelingen buiten". Mijn fractie is ronduit negatief over het voorliggende plan. Ik vind het commentaar dat de Nederlandse regering heeft gegeven op het plan-Blair een verbetering ten opzichte van het voorliggende plan, maar het gaat mij niet ver genoeg. Ik concentreer mijn kritiek op het plan zelf. Het zou gaan om beoordeling van vreemdelingen buiten het rechtsgebied van de Europese Unie. Dat betekent dat er waarschijnlijk geen effectieve bescherming kan worden geboden, dat er een groot veiligheidsprobleem kan ontstaan en dat er veel onduidelijk is over de rechterlijke controle die zou moeten gaan gelden voor deze mensen. Ik heb echter een ander probleem met het voorliggende plan, namelijk dat het een oplossing biedt voor een non-probleem. In de Europese Unie is namelijk niet de toelating van vreemdelingen het grote probleem, maar de terugkeer. De toelating wordt in de meeste lidstaten van de EU uitermate effectief geregeld. Het gaat steeds sneller, er komen steeds minder mensen binnen en de mensen die binnenkomen worden over het algemeen snel en vakkundig beoordeeld. Er is hier en daar nog wel wat op af te dingen, maar dat is een andere discussie. Het grote probleem is echter de terugkeer. Dit plan biedt geen enkele oplossing voor de bestaande terugkeerproblemen. Het biedt een oplossing voor een non-probleem en het creëert zelfs een nieuw probleem. Zoals het plan er nu uitziet, worden er centra ingericht in Albanië, waar ontheemden zich verzamelen. Deze mensen kunnen geen kant op. Zij worden niet toegelaten tot de Europese Unie en zij kunnen niet terugkeren naar hun land van herkomst. Zij gaan dan in Albanië een onzekere toekomst tegemoet in centra. Ik vind dat dit niet past in een beschaafd Europees asielbeleid. Vanmorgen stond in de krant een interview met de heer Veenkamp. Hij breidde de groep die zou moeten worden beoordeeld uit naar eigenlijk alle migranten, dus asielzoekers, gezinsherenigers en reguliere migranten. Elke vreemdeling zou volgens hem eigenlijk buiten Europa moeten worden beoordeeld om te bepalen of hij mag worden toegelaten. Dat betekent dat Europa zelf geen toelating meer regelt voor migranten. Ik vind dat volstrekt in strijd met de traditie van gastvrijheid die Europa wel degelijk behoort te bezitten. De heer Veenkamp distantieerde zich overigens ook van de beperkingen die de regering al had aangebracht bij het plan-Blair. Ik ben heel benieuwd naar het oordeel van de regering over de opvattingen van deze ambtenaar.

Mevrouw Van der Laan (D66): Ik pleit voor een apart algemeen overleg over opvang in de regio. Er is heel veel te zeggen over dit onderwerp en wij wachten bovendien het commissievoorstel af. Dit onderwerp heeft echt meer aandacht.

Minister Verdonk: De heer Van Haersma Buma heeft gevraagd of er gemeenschappelijke operationele eenheden zijn. Op dit moment wordt gewerkt aan operationele samenwerking tussen de lidstaten. Er is nog geen sprake van een EU-grenswacht noch van Europese financiering van nationale verantwoordelijkheden en overdracht van bevoegdheden. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen bij de lidstaten waarbinnen wordt geopereerd. Wel verwacht ik dat er in Brussel een voorstel ligt voor een common unit om een en ander te gaan coördineren. De heer Van Haersma Buma, de heer Wolfsen en mevrouw Halsema hebben gevraagd naar de bescherming in de regio. Uit de brief die de ministers van Buitenlandse Zaken en voor Ontwikkelingssamenwerking en ik vorige week hebben gestuurd, valt af te leiden dat wij conform het Hoofdpijnenakkoord positief staan tegenover initiatieven ter versterking van bescherming in de regio. Dat dit veel voeten in aarde heeft, staat buiten kijf. De wil die nu te

bespeuren valt tot samenwerking op dit gebied, zowel van de UNHCR als van landen van de EU, is daarom toe te juichen. Nederland doet ook actief mee aan de gedachteontwikkeling op dit punt. Uit de brief blijkt verder dat wij wat genuanceerder staan tegenover de plannen van Blair om asielverzoeken aan de randen van de Unie te behandelen. Wij willen verdergaan met het uitwerken van de plannen op de manier die ik net schetste. Wij denken dat er duidelijk winst te boeken is met het gezamenlijk treffen van allerlei praktische regelingen. Vanwege de redenen die wij in de brief uiteengezet hebben, ben ik wel van mening dat dergelijke centra binnen de Unie geplaatst moeten worden. Ook is het voor mij nog de vraag hoe wij de zaken in afwachting van een gemeenschappelijk asielbeleid van de Unie procedureel moeten regelen.

De heer Wolfsen en mevrouw Halsema hebben een vraag gesteld over een artikel van de heer Veenkamp. De heer Veenkamp is directeur Algemene justitiële strategie. Hij heeft zijn sabbatical doorgebracht bij de Engelse denktank Demos. Hij heeft daar meegewerkt aan een pamflet over nieuwe benaderingen op de lange termijn – er wordt gesproken over 50 jaar – ter oplossing van de asiel- en migratieproblematiek. De enige relatie tussen het Demos-stuk, het plan van Blair en de brief over de bescherming in de regio is dat nagedacht wordt over innovatieve oplossingen voor de asiel- c.q. de migratieproblematiek. Het nadenken over innovatieve oplossingen steun ik uiteraard.

Mevrouw Halsema (GroenLinks): Ik wil de minister de kans geven om enigszins te landen in de Kamer, maar ik wil haar toch een vraag stellen. Het gebruiken van een sabbatical voor het ontwikkelen van innovatieve gedachten zou ik ook niet willen ontmoedigen. Als ik het goed begrijp, is de innovatie van de heer Veenkamp echter niet het standpunt van de Nederlandse regering.

Minister Verdonk: Dat hebt u heel goed begrepen. Ik heb de brief van Vluchtelingen-Werk, waarover de heer Wolfsen en mevrouw Halsema hebben gesproken, met veel interesse gelezen. Ik waardeer de positief-kritische houding die daaruit spreekt. Op korte termijn zal ik de VluchtelingenWerk Nederland uitnodigen voor een gesprek.